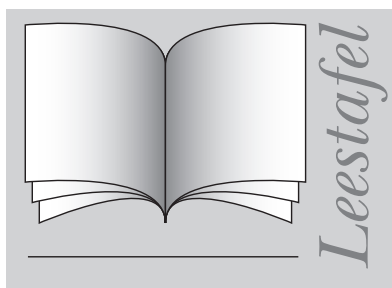

“Worden mensen empathischer door de studie van de humaniora?” vraagt Bert Keizer zich af. Ook wij vinden deze vraag uitermate boeiend, maar hebben die niet willen bespreken. Keizer verruimt het debat door de relatie tussen empathisch vermogen – wij hebben niet gesproken over empathie – en de humaniora op een typisch ‘Keizeriaanse’ wijze aan de orde te stellen. Zijn opmerkingen over een spanning tussen de leer en het leven bij Proust en Heidegger zijn daarvan een voorbeeld. En ook wij zouden niet graag een filosoof ‘loslaten in een sterfkamer’ alleen maar omwille van diens kennis van Foucault, Zizek of Bergson. Dat is niet ons punt. Wij hebben verder ook niet beweerd dat Bert Keizer goed weet om te gaan met stervenden (al zijn wij graag

bereid dat aan te nemen), omdat hij goed schrijft over stervenden. Keizer spreekt over “de leergang die het leven zelf mij bood” en voegt eraan toe dat filosofie en literatuur belangrijk zijn in zijn leven. Toch stelt hij op basis van zijn ervaring dat filosoferen niet leidt tot goede stervensbegeleiding. Cruciaal hierbij is wat we bedoelen met ‘filosoferen’. Wij hebben ingezet op een reflexief bewustzijn van de eigen sterfelijkheid, met alle daarmee gepaard gaande angsten en emoties. Wij menen dat een dergelijk reflexief vermogen kan worden versterkt door het zich laten inspireren door genoemde schrijvers. Wij vinden de scheiding tussen ‘lezen en schrijven’ en ‘doen’ die Keizer verdedigt merkwaardig. Wij blijven dan ook zitten met de door ons gesignaleerde paradox in zijn werk.

Resy Sanders, Marcel Becker en Wim Dekkers

Borry P & Matthijs G. *Iedereen geniaal. Humane genetica in woorden & cartoons.* Antwerpen: Ballon Media, 2014. 224 blz. ISBN: 9789462101982. Prijs: € 29,95.

Het is zwart, peervormig, heeft een strenge trek rond de mond, een leren Halsband met spijkers om de nek en een zweepje in de hand. Rara, wat is dat? Een dominant gen. Wie beweert dat cartoons niets toe

zouden kunnen voegen aan een boek over humane genetica heeft het mis. *Iedereen geniaal* laat zien dat wetenschappelijke kennis, ethische vragen en spotprenten prima samengaan. Docent medische ethiek Pascal Borry en geneticus Gert Matthijs (beiden KU Leuven) presenteren in dit boek de complexe materie van de humane genetica op een uiterst heldere en leerzame wijze. In 23 overzichtelijke hoofdstukken worden relevante doorbraken en ontwikkelingen uit dat specialistische vakgebied voor leken inzichtelijk gemaakt. Heel krachtig is dat de auteurs zich niet beperken tot de technische kant van de genetica, maar de ontwikkelingen telkens in verband brengen met wat ze betekenen voor ons als individu en voor de samenleving als geheel. Humane genetica zit boordevol morele en maatschappelijke kwesties van formaat en die

worden in dit boek uitgebreid besproken. De voorbeelden en anekdotes waarmee deze kwesties worden uitgelegd zijn aansprekend en zorgen ervoor dat wetenschappelijke en klinische ontwikkelingen dichtbij de leefwereld van ieder van ons worden gebracht. Dat veel van die netelige kwesties worden geïllustreerd met spitsvondige en vaak geestige tekeningen van negen verschillende cartoonisten geeft het boek een verrassende meerwaarde. De cartoons werken relativerend, houden regelmatig een spiegel voor en verbeelden de absurde kanten van het onderzoek naar de bouwstenen van het leven.

Dr. Gert Olthuis, universitair docent Medische ethiek, Radboudumc Nijmegen